

WYSTAWA "PRZYSZŁYM POKOLENIOM. 60 LAT MISJI NARODOWEGO INSTYTUTU DZIEDZICTWA" W BIAŁYMSTOKU

Posted on 29 czerwca 2022

Już 1 lipca o godz. 13:00 na Rynku Kościuszki przy ul. Sienkiewicza 4 w Białymstoku odbędzie się uroczyste otwarcie wystawy "Przyszłym pokoleniom. 60 lat misji Narodowego Instytutu Dziedzictwa". Otwarcia będzie towarzyszyła prezentacja działalności Pracowni Terenowej NID w Białymstoku. Jubileusz 60-lecia misji Narodowego Instytutu Dziedzictwa, obchodzony pod Honorowym Patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy, został połączony z cyklem wystaw organizowanych w 15 miastach na terenie kraju.

Wystawa "Przyszłym pokoleniom. 60 lat misji Narodowego Instytutu Dziedzictwa" w Białymstoku to piąta z cyklu 15 wystaw, prezentowana przez NID. Wcześniej plenery mieli już okazję podziwiać mieszkańcy Olsztyna, Krakowa, Łodzi i Opola.

- Sześć dekad działalności Narodowego Instytutu Dziedzictwa zobowiązuje do podzielenia się efektami realizowanej przez nas misji. NID powstał w 1962 roku, funkcjonując na początku pod nazwą Ośrodka Dokumentacji Zabytków. W 2002 roku został on połączony z Ośrodkiem Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, a w 2011 roku nazwę zmieniono na obecną. Jubileusz to dla nas doskonała okazja by przedstawić dokonania Instytutu i funkcjonujących w jego strukturze oddziałów i pracowni terenowych, w tym Pracowni Terenowej NID w Białymstoku. Robimy to w formie specjalnie przygotowanej wystawy "Przyszłym pokoleniom. 60 lat misji Narodowego Instytutu Dziedzictwa", która już od 1 lipca zostanie zaprezentowana mieszkańcom Podlasia - podkreśliła dr hab. Katarzyna Zalaśńska - Dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa.

Otwarcia wystawy będzie towarzyszyła prezentacja "Kartki z kalendarza. Historii działalności Pracowni Terenowej NID w Białymstoku", która rozpocznie się o godz. 14:15 w foyer i sali warsztatowej na II piętrze "NIE teatru" przy ul. Sienkiewicza 4 w Białymstoku. Zespół przybliży uczestnikom spotkania zakres swojej działalności, opowie o dziedzictwie kulturowym województwa podlaskiego oraz omówi kluczowe projekty realizowane przez Pracownię NID.

Narodowy Instytut Dziedzictwa

Historia Narodowego Instytutu Dziedzictwa sięga 1962 roku, gdy utworzony został Ośrodek Dokumentacji Zabytków. W 2002 roku został on połączony z Ośrodkiem Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, a nazwę zmieniono na Krajowy Ośrodek Badań

i Dokumentacji Zabytków. Kolejnym krokiem było przyłączenie do KOBiDZ Ośrodka Ochrony Dziedzictwa Archeologicznego. Skupione instytucje z dniem 1 stycznia 2011 roku zyskały obecną nazwę Narodowy Instytut Dziedzictwa. Instytucja znajduje się pod zwierzchnictwem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jak podkreśla dr Katarzyna Zalańska, dyrektor Narodowego Instytutu Dziedzictwa:

- Narodowemu Instytutowi Dziedzictwa została powierzona szczególna misja, a wśród działań podejmowanych przez konserwatorów, historyków sztuki i archeologów znajdują się m.in. gromadzenie i udostępnianie dokumentacji będącej podstawą wpisania zabytków do rejestru oraz Krajowej Ewidencji Zabytków czy opracowywanie standardów konserwatorskich. Uczestniczymy również w przygotowaniu wniosków o wpisanie polskich zabytków na Listę światowego dziedzictwa UNESCO czy opiniowaniu wniosków dla obiektów ubiegających się o miano Pomnika Historii. Dbamy również o niematerialne dziedzictwo kulturowe takie jak tradycje, by ocalić je dla przyszłych pokoleń.

Misją NID jest dbanie o zrównoważoną ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez wyznaczanie i nadzorowanie standardów ochrony oraz konserwacji zabytków, a także prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu upowszechnianie wiedzy i znaczenia dziedzictwa narodowego. Narodowy Instytut Dziedzictwa posiada 15 oddziałów terenowych w całym kraju i kieruje się takimi wartościami jak: tradycja i rozwój, niezależność i wiedza, służba i edukacja oraz pracownicy i zasoby.

Pracownia Terenowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Białymstoku

Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Białymstoku (ROSiOŚK) powstał jesienią 1991 roku, jako jeden z oddziałów regionalnych Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie. Do głównych zadań Ośrodka należało naukowe rozpoznanie dziedzictwa kulturowego, w tym również jego niematerialnych wartości oraz dokumentacja i ewidencja zabytków. Regionalny Ośrodek pełnił funkcję centrum informacyjnego o materiałach do badań nad środowiskiem kulturowym regionu. Kwerendy archiwalne i biblioteczne stały się wizytówką białostockiego oddziału. Naukowcy z ówczesnego ROSiOŚK (a później wraz z ewolucją instytucji - ROBIDZ, KOBIDZ, NID) byli niejednokrotnie pionierami w poszukiwaniach archiwalnych na Wschodzie, wyprzedzając w tym i przecierając szlaki innym instytucjom badawczym. Dzięki tej pracy i pozyskaniu wcześniej niedostępnych materiałów, Ośrodek mógł podjąć rzetelne prace naukowe na rzecz Ministra Kultury – Generalnego Konserwatora Zabytków, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, samorządów czy instytucji wyznaniowych. Na podstawie opracowań można było określić autentyczne wartości środowiska kulturowego regionu, a pozyskane z archiwów Grodna czy Moskwy plany i inwentaryzacje budynków, cerkwi, kościołów, zborów, synagog, a także szczegółowe, nieznane dotychczas plany miast i mapy większych obszarów - stanowczo zmieniły stan wiedzy na temat środowiska kulturowego, umożliwiając jednocześnie prace konserwatorskie oraz podejmowanie decyzji, co do ich kierunku. Materiały te były publikowane i popularyzowane w licznych wydawnictwach takich jak wydawany we współpracy z Białostockim Towarzystwem Naukowym kwartalnik „Białostoczczyzna”, tematyczne publikacje związane z organizowanymi przez Ośrodek obchodami Europejskich Dni Dziedzictwa (m.in. „Białystok Manchester Północy”, „1863 – katalog miejsc pamięci Powstania Styczniowego w województwie podlaskim”). We współpracy z białostockim oddziałem Towarzystwa Opieki nad Zabytkami przygotowano liczne wystawy, konkursy i wspólne publikacje. Pracownicy Ośrodka od 2000 roku stale współtworzyli wydawany przez WKZ „Biuletyn Konserwatorski Województwa Podlaskiego”, umieszczając tam wyniki swoich badań. Pracą szczególną o której należy wspomnieć, było przygotowanie liczącej blisko 1000 stron monografii „Sokołów Podlaski. Dzieje miasta i okolic” wydanej w 2006 roku. Kontynuacją współpracy z samorządem Sokołowa Podlaskiego trwającej po dziś dzień, jest udział w znanym i nagrodzonym już w Europie projekcie „Wielki Gościńiec Litewski”.

W latach 2009 - 2010 Pracownia Terenowa NID w Białymstoku przeprowadziła weryfikację rejestru zabytków (ponad 2500 zabytków nieruchomości). W projekcie dotyczącym cmentarzy żydowskich zilustrowano i opisano ponad 100 zlokalizowanych na terenie województwa. Realizując liczne potrzeby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zespół z Białegostoku rozpoznał zasób zabytków kolejnictwa, młynów wodnych czy cmentarzy wojennych z I wojny światowej. W ostatnich latach oprócz setek opinii i ekspertyz na rzecz Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przygotował również **trzy wnioski o uznanie za Pomniki Historii: Meczety i mizary w Bohonikach i Kruszynianach, Kościół pw. Chrystusa Króla i św. Rocha w Białymstoku, a także Tykocin – miasto historyczne**. Wykonano też studia wartości kulturowych miasta

Goniądz oraz wsi Plutycze. Specyfiką województwa podlaskiego jest budownictwo drewniane, które naturalnie stało się tematem wiodącym w pracach białostockiej placówki. Wiele obiektów dzięki rozpoznaniu naukowemu zostało wpisanych do rejestru zabytków województwa podlaskiego, niektóre z nich zostały laureatami w konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany”. Od 2005 roku wraz z instytucjami kultury samorządu wojewódzkiego, Pracownia Terenowa NID w Białymstoku realizuje konkurs „Na Najlepiej Zachowany Zabytek Wiejskiego Budownictwa Drewnianego w Województwie Podlaskim”. W 2021 roku wraz z Oddziałem w Olsztynie zrealizowano projekt „Twój dom – dialog z tradycją”. Na co dzień placówka sprawuje również pieczę nad archiwum po białostockim oddziale Przedsiębiorstwa Państwowego Pracowni Konserwacji Zabytków. Jak podkreśliła Iwona Górka - kierownik Pracowni Terenowej NID w Białymstoku:

- Działalność naszej Pracowni idealnie oddają słowa Jana Matejki z listu otwartego, opublikowanego w krakowskim "Czasie": 27 kwietnia 1883 roku "Nie niszczyć, ani niepotrzebnych nowości nie zaprowadzajcie (...). Niech potomni nie skarżą was o zagładę, a nas o wygodną, lecz wstrętną obojętność. Nie jesteśmy bogaci zbytnio, ani dzieł sztuki u nas za wiele. Pielęgnujmy te resztki". Każdego dnia nasz zespół stara się ocalić od zapomnienia i zachować dla przyszłych pokoleń zabytki i niematerialną kulturę województwa podlaskiego. Dlatego tym bardziej cieszymy się, że wystawa "Przyszłym pokoleniom. 60 lat misji Narodowego Instytutu Dziedzictwa" zostanie zaprezentowana właśnie w Białymstoku.

Jeszcze w lipcu wystawa zostanie otwarta w Kielcach, Katowicach i Poznaniu.

Jubileusz Narodowego Instytutu Dziedzictwa odbywa się pod Honorowym Patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Andrzeja Dudy.

Wydarzenia organizowane w ramach Jubileuszu 60 lat misji NID są finansowane ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Patron medialny Jubileuszu 60 lat misji NID:

Przyszłym pokoleniom

60 lat misji
Narodowego
Instytutu
Dziedzictwa

60

